

Pavel Golia:

Pri kralju Matjažu.

Odlomek iz božične povesti «Peterčkove poslednje sanje».

O s e b e: Peterček	Poveljnik telesne straže
Čarovnik Grča	Prvi vojščak
Mamica	Drugi vojščak
Kralj Matjaž	Tretji vojščak
Kraljica Alenka	Vratar
Kraljična Alenčica	Glasnik
Mesec	Vitezi, vojščaki, spremstvo itd.

Podzemeljska špilja. V ozadju dolga miza, za mizo kralj Matjaž z vitezi. Vsi v globokem spanju. Spredaj stoji telesna straža v dveh grupah, ena grupa na desni, druga na levi strani. Tudi vojščaki telesne straže spe globoko spanje.

1.

Mamica:

Gostoljubni bodite
Matjaževi hrami
in otroka sprejmite,
ki plaka po mami.
Čarobno obličje
vaših bajnih dvoran
naj poveča veličje
otrokovih sanj!
Matjaževi hrami,
naj pozabi med vami
svojo žalost moj sin,
ves ubog, ves bolan,
saj mati je zanj
le vir bolečin. (Odide na levo.)

2.

Desna grupa vojščakov:

Mi kralja Matjaža stražarji smo zvesti,
mi ga čuvamo skrbno v osrčju gore.

Leva grupa vojščakov:

Stoletja že spava tu v svoji bolesi,
z njim udani vojščaki in vitezi spe.

Desna grupa vojščakov:

Nekoč zasijala bo velika zora,
napočil človeštvu bo veliki dan.

x

Pavel Golia: Pri kralju Matjažu.

x

Leva grupa vojščakov:

Široko takrat zazijala bo gora,
s svojo vojsko prihajal kralj Matjaž bo na plan.

Desna grupa vojščakov:

Prinesel bo narodom srečo in spravo,
prinesel bo ljudstvom dobroto in mir.

Leva grupa vojščakov:

Ves svet mu prepeval bo hvalo in slavo,
vsa zemlja slavila bo radosten pir.

Desna grupa vojščakov:

A v gosto temo so še časi zastrti,
oj, kje so še zarje Matjaževih dni!

Leva grupa vojščakov:

Nikdar ne zapade trohnobi in smrti,
kdor v pesmih in pravljicah ljudskih živi.

3.

Poveljnik telesne straže: Neka žena tava tu po dvoru. Kaj je niste videli? Tude mimo morala je priti.

Prvi vojščak: Prav nikogar nismo videli. Če pa bil je res kdo tu v dvorani kraljevi, ni bil človek, temveč duh.

Drugi vojščak: Duh je bil, poveljnik. Jaz sem sanjal čudne sanje. Zdi se mi, da bomo gosta še imeli danes v naši sredi.

Poveljnik: Čenče.

Prvi vojščak: Tudi jaz sem sanjal čudne sanje. Če jih preišlujem, čutim v srcu, da veliko bolj kot prejšnje dni pod križi in težavami trpi na zemlji rod človeški dandanašnji.

Poveljnik: Čenče.

Tretji vojščak: Jaz pa pravim, da se bliža dan, ko bo odrinil kralj Matjaž na plan.

Prvi vojščak: Tudi jaz sem tvojih misli. V sanjah videl sem zemljo krvavo, polja opustošena, njive poteptane, prazna mesta, prazna sela, krove razdejane. In vse polno bednih starcev, stark, vdov, sirot, skoro ves človeški rod, iznemogel od bolezni, izkažen od zmot in lačen — —

Poveljnik: Kdaj pa bil je še drugačen...

Prvi vojščak: In vdove, starci, starke in sirote, vsi sestradani, bolni in bedni, so korakali v procesiji nepregledni — —

Tretji vojščak: Kam?

Prvi vojščak: In po dolgi, dolgi, mukepolni poti so prišli na polje ravno in široko. In na polju ravnem in širokem ležal je kraj moza mož, vsi mrlič, vsi ubiti od svinčenega dežja, od predsmrtnih krčev zviti, komaj še ljudem podobni. In od severa do juga, in od vzhoda do zahoda, se je nesla neutolažna tuga. In na to podobo smrti in strahote sipalo je solnce rdeče žarke. In vdove, starci, starke in sirote so zagnale tak obupen plač, da se je od groze stresla vsa široka plan. Še jaz zaplakal sem sred sanj.

Tretji vojščak: Saj pravim vam, da bliža se naš dan.

Poveljnik: Pravice ni na svetu, to je res.

Prvi vojščak: Kaj pravica! Pravice je sto. Če svoje sanje pre-mišljuješ, vam povem, da srečnih dni prinesla ni in jih ne bo nikdar ljudem.

Poveljnik: Petsto let že služiš v naši vojski, pa ji še ne veš namena. Na svet pravico nesti, to prva je naloga njena.

Prvi vojščak: Pravice je sto, dobroti je le ena. In ta naj bo trpečim ljudstvom prinesena.

Drugi vojščak: Jaz mislim, da tako kot dan današnji še niso bili vredni in potrebni usmiljenja ljudje.

Poveljnik: Potrebni, to je eno. Vse kaj drugega je vredni.

Prvi vojščak: Jaz pravim, da je vreden vsak, ki je potreben.

Poveljnik: Dovolj teh čenč. Tu mimo morala je iti žena. Kako je k nam prišla; ne vem, saj straže so na vratih našega gradu. (Prvemu vojščaku:) Poglej v dvorano poleg.

4.

Mamica (stopi zopet skozi vrata. Vsi ostrme):

Kralj Matjaž, daj utehe, tolažbe trpinu,
in v pravljicni bodi naklonjen dobroti
ubogemu, bolnemu, mojemu sinu,
zapuščeni, nedolžni siroti.
Po tihi in tajnostni poti
ga peljejo sanje v tvoj grad,
vsaj za hip naj otroka zamoti
tvojih tajn, tvojih bajk blagodat. (Odide proti desni.)

Poveljnik: Stoji! (Prikazen koraka mimo poveljnika in vojščakov, gleda pred se in se ne ozre. Na desni strani izgine. Vojščaki zro začudeni za njo, tudi poveljnik je osupel. Nekaj trenutkov ne izpregovori nihče besede.)

x

Pavel Golia: Pri kralju Matjažu.

x

Drugi vojščak: Duh. Duh matere — —

Prvi vojščak: V procesiji nepregledni med množico sem videl tudi ta obraz.

Drugi vojščak: Kaj sem dejal poprej? Še gosta bomo imeli danes v naši sredi.

Poveljnik: Teško, da bi se kralj prebudil danes.

Tretji vojščak: A jaz vam pravim: predno bo ta noč minila, bo s stolpa straža trikrat zatrobila v rog. In kralj Matjaž se bo prebudil.

Drugi vojščak: Še vedno se je nekaj nenavadnega zgodilo, če sem sanjal čudne sanje. Še zdaj skeli me v dnu srca gorje človeško, ko se spomnim nanje. Siroto videl sem, otroka. Ubog in zapuščen je taval brez tolažbe okrog in brez miru. Nato je nežna in drhteča roka trkala obupno na vrata našega gradu.

Poveljnik: Čenče. Jaz pravim, da se kralj ne bo prebudil. Zakaj bi straža trikrat v rog trobila in kralja trudnega budila! Tujca ne bo med nas. Nikomur ni na zemlji znano, kje naš grad leži in naše taborišče. Ne rečem, da mogoče človek ta in oni nas ne išče. A kdor nas išče, išče nas povsod drugod, le pod Gorjanci ne. Ta kraj jim je neznan. Odkar smo sem se preselili, ne bo nikoli več po naših tleh človeška stopala stopinja.

(Na stolpu zatrobi straža trikrat zapored v rog. Vsi ostrmijo, kralj Matjaž počasi dviga glavo in odpre oči. Prav tako vitezi krog mize. Vojščaki in poveljnik straže stoje v vojaški pozi in zro nepremično v kralja. Vstopi vratar.)

5.

Kralj Matjaž: Kdo me budi iz stoletnega spanja?

Vratar: Gorjanski čarodej se ti globoko klanja, kralj Matjaž. S seboj ima otroka. Prosi te ponižno, da ga sprejmeš. Tudi njih svetlost so, Mesec, princ lazurnih dalj, še z njim.

Kralj Matjaž: Otroka je pripeljal, praviš?

Vratar: Tako je, kralj Matjaž.

Kralj Matjaž: Vso dolgo noč stoletno se mi je sanjalo o bedni deci, o sirotah.

Vratar: Sirota je, čarovnik mi je pravil.

Kralj Matjaž: Potem sprejet naj bo s posebno slavo in častjo. Peljite me v moj hram, pripravite mi praznično obleko. Pred zbranim dvorom gosta bom sprejel s kraljico. A pri-

šleci naj vstopijo. (Kralj v spremstvu vitezov na levo, vratar na desno.)

6.

Drugi vojščak: Kot sem dejal, tako se je zgodilo.

Prvi vojščak: Zdaj vidiš tudi ti, poveljnik, da je velik smisel v sanjah.

Poveljnik: Čenče.

7.

(Grča, Peterček, Mesec vstopijo. Dvorana se zalije v belo luč.)

Grča: Pozdravljeni, vojščaki slavne vojske nesmrtnega kralja.

Vsi (razen poveljnika, ki zaničljivo gleda prišleca): Pozdravljeni, častiti gostje!

Prvi vojščak: In tudi ta obraz sem videl med množico v procesiji nepregledni. Kako ti je ime, otrok?

Peterček: Peterček. Kje pa je kralj Matjaž?

Prvi vojščak: Takoj bo tu. Na prestol tamkaj sedel bo s kraljico ter te pozdravil prav pristrčno in prijazno. Povedali so mu, da si sirota. Sirote ljubi.

Peterček: Kaj res le spi in spi vse dni in vse noči?

Prvi vojščak: Res.

Tretji vojščak: On spi in čaka, da napoči čas njegov.

Prvi vojščak: Povej, kaj ne, da je divjala krvava vojna po nesrečni zemlji?

Peterček: Joj, kakšna vojna! Očeta so ubili, mamica mi je umrla.

Prvi vojščak: A vedno nate misli. Njen duh je plaval danes po dvoranaš naših in prosil za te. Čim bolj jo ljubiš, bolj je v tvojem srcu.

8.

(Z leve zadoni rog. Glasnik naznani: «Kralj». Kralj in kraljica prideta s spremstvom v dvorano. Kralj sede na prestol, kraljica kraj njega.)

Kralj Matjaž: Pozdravljen, princ lazurnih dalj, pozdravljen čarodej gorjanski, posebno bodi pa pozdravljen ti, otrok! (Vsi se globoko priklonijo. Čarodej rine Peterčka v ospredje, bliže k prestolu.)

Peterček: Pozdravljen, kralj Matjaž, pozdravljena Alenčica, kraljična in nevesta tvoja (kralj in kraljica se spogledata in smehljata), pozdravljen ves tvoj dvor, vsi vitezi junaški in vojščaki tvoje slavne vojske!

Kralj Matjaž: Kaj me poznaš?

Peterček: Poznam. In pesem vem o tebi. Tole (pokaže s prstom) je pa kraljična in nevesta tvoja.

x

Pavel Golia: Pri kralju Matjažu.

x

Kralj Matjaž: Odkod pa veš, da je kraljična in nevesta?

Peterček: Pesem pravi tako.

Kralj Matjaž: Pesem? (Kraljici:) Prijetno slišati, kaj, žena? (Peterčku:) Jo znaš na pamet?

Peterček: Znam.

Kralj Matjaž: No, pa jo nam povej!

Peterček: Belca kralj Matjaž zajaše,
bridko sabljo si opaše,
poslovi se od neveste,
od Alenčice vesele,
pa pokliče svoje zveste.
In na brze kakor strele
konje posadi junake,
proti jutru z njimi dirja,
čez vode, gore, močvirja,
čez megle in čez oblake.

Eden ga za drugim praša,
kralj, povej, kam pot gre naša?
Toda kralj Matjaž ne čuje
ne besede, ne prašanja,
belca svojega priganja,
da ognjene strele bljuje,
da leti ko ptič po zraki.
V sled za njim drve junaki.

Sedmi dan ob uri rani
na široki in prostrani
kralj Matjaž poljani ustavi
četo in junakom pravi:
Preleteli smo ko ptice
zemljo starega trinoga,
tamkaj žlahta naša uboga
hude še trpi krivice.

Tu smo na svobodni grudi.
A naš rod, ki vzdihva v tlaki,
vreden je svobode tudi,
dragi bratje in junaki.
In zato vas v boj krvavi
kličem pod zastavo trojno.
Kdor udan ni brezpogojno,
lahko se nazaj odpravi.

Dokler solnce ne obsije
 svobodne nam domačije,
 smo do smrti ti udani,
 vitezi reko mu zbrani.
 In junaški boj so bili
 v zvezi z bratskimi junaki
 naši bratje in rojaki,
 zemljo vso osvobodili.

Ko se četa je vrnila
 s kraljem pod domače krove,
 se velika polastila
 žalost duše je njegove.
 Mnogo je svobode, pravi,
 a še več udov, sirot
 v naši širni očetnjavi.
 Pa je zopet šel odtod
 soize plakajoč srebrne,
 Bog ve, če še kdaj se vrne.

Kralj Matjaž: Tvoja pesem mi ugaja. Resničnega se marsikaj v njej sliši.

Alenka: Sem stopi, Peterček, to rožo vzemi za spomin, od kraljice Alenke.

Kralj Matjaž: Veš, v pesmi je pomota. Seveda gori ne vedo, kako se pletejo zadeve naše. Alenka je kraljica, moja žena, že davno moja žena poročena.

Alenka: Ampak Alenčico imamo tudi. To je naša hči.

Kralj Matjaž: Vesel in dobre volje sem postal. Nocoj je lep večer. Naj pride še Alenčica. V dvorani slavnostni pa naj gostija se pripravi.

Alenka: Kraljična s spremstvom in dekletí naj v dvorano pride. (Nekaj ljudi spremstva odide.) Ti, Peterček, pa pomni; s kraljično lahko govoriš, kar znaš in veš, le s sabo je povabiti ne smeš. Ko bi pa izpregovoril le besedico o tem, — poslušaj dobro, kaj ti zdaj povem — ko bi izpregovoril le besedico o tem, da zapusti očetovske naj dvore, zbesnijo v tistem hipu vsi duhovi ljubosumni naše gore in ves Matjažev grad svoj sen zasanja spet za sto in sto, merda za tisoč let. Če pa ostaneš tu pri nas, je prav mogoče, da nekoč nastopi čas, ko pojdeš z njo, s kraljično na zemljo.

Peterček: Tu pa ne smem ostati. Na svetonočni praznik sem po-

x

Pavel Golia: Pri kralju Matjažu.

x

vabljen v gozd. Kaj ni že pozno, mojster Grča, ne bova zamudila?

Grča: Nič se ne boj, otrok, o pravem času pojdemo od tod.

Mesec: Le brez skrbi.

Peterček: Kaj ne da, kralj Matjaž, ko prideš ti na zemljo z brezštevili vilnimi vojskami, takrat bo šele vojna prava — —

Kralj Matjaž: Pač, vojna bo, a ne krvava. Ne ene kapljice ne bo prelila krvi nedolžne vsa oborožena moja sila. Zato se zbira moje vojske moč v tem skritem, nedostopnem kraju, da nekoč, do zadnjega očiščena, dodobrega prebrana, zaščito da božanstvenemu delu človeškega duha pred zlo nakano zlobne volje. Le ena bo postava razglašena, a razglašena bo povsodi, kjer se križajo človeške poti: Usmiljen bodi, ker svet bo prerojen in izveličan le v dobroti. (Vojščaki in poveljnik napeto poslušajo, vojaki prikimavajo kraljevim besedam, poveljnik se drži jezno.)

Peterček: In takrat bodo dobri vsi ljudje?

Kralj Matjaž (se zamisli, vsi zbrani strmé vanj, kot da težko pričakujejo njegovega odgovora): Tega pa danes še ne vem.

9.

Glasnik: Kraljična Alenčica.

Kralj Matjaž: Pozdravljena, prežlahtna hčerka moja.

Alenčica: Pozdravljen moj kraljevi oče, pozdravljena, kraljeva mati, pozdravljeni vsi zbrani. (Zapazi Peterčka.) Ah! Kako sem se prestrašila!

Alenka: Goste imamo, ljubo dete. Sem, kraj mene sedi. Vidiš, to je Peterček, ubog otrok z zemlje; saj princa že poznaš, in moja stra čarodeja tudi.

Alenčica: Pozdravljen, Peterček! (Mu poda roko.)

Peterček: A, take je Alenčica. Kako je lepa. Še lepša od kraljice.

Alenčica: Vso dolgo noč stoletno se mi je sanjalo o bednem otroku. Prav Peterčku je bil podoben revček.

Alenka: Razveseli ga, Alenčica, razkaži mu ves grad in k jezeru ga pelji, kjer se labodi molče prevažajo in v temi se jim svetijo peroti.

Alenčica: Greš z mano, Peterček, razkažem ti naš grad.

Peterček (čarovniku): Lahko grem? Ne bomo zamudili?

Čarovnik: Pojdi. Kraljični reci: Prosim, prosim, zelo me bo, kraljična, veselilo.

Peterček: Prosim, prosim, zelo me bo, kraljična, veselilo.

Alenčica: Pa mi podaj roko.

Peterček (pomoli roko).

Alenčica: Ah, ne tako. Tako. (Mu pokaže gesto, kako ponudijo kavalirji dami roko. Otroka odideta, poveljnik gleda jezno za njima.)

10.

Kraljica: Otroka sta odšla. I midva, kralj Matjaž, podajva z gosti se in spremstvom v slavnostno dvorano.

Kralj Matjaž: Tako se naj zgodi, kot ti želiš, kraljica moja. (Da znamenje, spremstvo odhaja. Poveljniku): Poveljnik, naj veseli se danes ves moj tabor. In glej, da bo krepčilo bogato dano vsem vojščakom. In polkov tam za jezerom v votlini zadnji ne pozabil!

Poveljnik: Zgodilo se bo vse, kot ukazuješ, kralj.

Kraljica: Iz moje pa kleti naj slednjemu vojščaku vrč najboljšega natočijo.

Poveljnik: Zgodilo se bo vse, kot ukazala si kraljica.

Kralj: In straže menjaj v stolpu in pri vratih. Telesna straža, kaj pada, ostane.

Poveljnik: Slušam.

Kraljica: Izvolita, premila gosta. Že dolgo, princ lazurnih dalj, pogrešala sem radost vašega obiska.

Mesec: Kraljica, tudi jaz — —

(Odidejo na levo, poveljnik na desno.)

11.

Prvi vojščak: Na ples pripravljajo se in na pir, a jaz potrč sem nekako že ves večer, odkar smo se zbudili.

Drugi vojščak: Tudi jaz.

Tretji vojščak: Ampak Alenkinega, bratci, se bomo le napili.

Prvi vojščak: Ne vem. Če svoje sanje premišljujem in prikazen, ki smo jo gledali poprej, se me loteva, kakor sem sicer brez straha, skorajda bojazen.

Drugi vojščak: Tudi mene, bratci, muči nekaj, kakor skrb, ki ji ne veš imena. Ne vem zakaj, vesel ne morem biti.

Tretji vojščak: Zvrhan vrč Alenkinе starine, pa vsaka skrb in vsa bojazen mine.

Prvi vojščak: Povem vam, bratci, meni se dozdeva, da do pijače ne pridemo nočoj.

Tretji vojščak: Kaj nisi čul, kaj ukazala je kraljica?

Prvi vojščak: Natanko. Ampak to-le vam povem, v vseh petsto letih, kar jih tolčem v naši vojski, sem slišal danes prvič, da je kralj, sam kralj Matjaž dejal: Ne vem.

x

Pavel Golia: Pri kralju Matjažu.

x

Tretji vojščak: Kaj to! I kralj i modrijan težko odgovor najde, če otrok sprašuje.

Drugi vojščak: «Tega pa danes še ne vem,» to so besede kraljeve, ki tudi mene plašijo.

Tretji vojščak: Jaz pravim vam, kot sem poprej dejal, naš dan se bliža. Ko vina prineso, zvedre se tudi vama glave.

Prvi vojščak: To vem, da moje nič ne razvedri nocoj. In za otroka se bojim. Poveljnik naš mu ni naklonjen, posebno ker je šla kraljična z njim.

Drugi vojščak: Poveljnik naš otroku je zaviden.

Tretji vojščak: In tak naj bo poveljnik.

Drugi vojščak: Pst! Prihaja.

12.

Poveljnik: Duh žene, ki ste zrlí ga poprej, je grad zapustil. Da mi bolj strogo pazite odslej!

Tretji vojščak: Poveljnik, kaj pa vino, ki ga kraljica nam poklanja?

Poveljnik: Natakajo ga v kleti v vrče.

Prvi vojščak: Duh matere otrokove je grad zapustil, a v mojo dušo padla je še težja mora. Pred sabo vidim še bolj strašne sanje. Ne bo se, bratci, še odprla gora. Pred sabo vidim dolgo, dolgo noč. Brez kraja, bratci, bo pričakovanje.

Poveljnik: Kaj premišljuješ, če se pir slavi?

Prvi vojščak: Naj premišlujem jaz, saj poveljuješ ti.

13.

Kraljična: A tu, kjer si že bil, je kraljeva dvorana. Za tole mizo spi moj oče svoj stoletni sen z najbližjim spremstvom, a tam stoji telesna straža.

Peterček: Povsodi je lepo, povsodi, najlepše pa pri jezeru, kjer nad vodo drhti otožni spev labodji.

Kraljična: A gori ni lepo na zemlji?

Peterček: Je in ni. Ljudje so često zlobni, da je težko živeti z njimi. Ko bili so še starši živi mi, takrat lepo je bilo, da.

Kraljična: A zdaj ni več?

Peterček: Odkar je mamica umrla — —

Kraljična: Kaj? Mamica ti je umrla?

Peterček: Očeta pa na vojni so ubili.

Kraljična: Ubili?

Peterček: Tam jih pobijajo do smrti, dobre in hudobne, vse. Še tiste, ki otroke imajo in skrbijo zanje.

Kraljična (ogorčeno): Kako si drznejo!

Poveljnik: Kraljična, smem izpregovoriti par besedi s tabo?

Kraljična (odločno): Ne. Zdaj z gostom govorim. Počakaj, Peterček, tja na očetov prestol sedi! Takoj se vrnem in igračo najlepšo svojo ti prinesem za spomin, ubožček moj. (Odide.)

14.

Poveljnik: Slišiš, bratec, Alenčica ti je naklonjena.

Peterček: Tako je dobra! Ko bi ta šla z mano — — (začuje se šum kot oddaljeno grmenje).

Poveljnik: Če ji porečeš, pojde prav gotovo.

Peterček: Ne smem.

Poveljnik: Zakaj ne smeš?

Peterček: Kraljica je dejala — —

Poveljnik: Kaj pa, dejala je, ker se boji, da hčerke svoje ne izgubi. Poslušaj mene, kaj ti pravim! Povabi jo seboj in ona pojde, prav gotovo pojde. In srečen boš, in druge boš osrečil, ker če kraljično vzameš sabo, odpravi se na čelu s samim kraljem vsa naša vojska na zemljo.

Peterček: Kraljica je dejala — —

Poveljnik: Poslušaj mene, jaz ti dobro svetujem.

Prvi vojščak: Povem vam, da pogubil bo otroka.

15.

Kraljična: Tako, izvoli, ljubi Peterček. (Mu prinese igračo.)

Poveljnik (tiho): Poslušaj mene, ne zapravi prilike, ki ti ne bo nikdar več dana. Ovenčan s slavo, bogat in srečen pojdeš na zemljo — —

Kraljična: Res, drag si mi postal in mil, ubogi Peterček. Če mislim na slovo od tebe, mi pri srcu je težko.

Poveljnik: Govori!

Peterček: Kraljična, ko bi ti hotela — — (Šum, kot da grmi v daljavi.)

Kraljična: Kaj?

Peterček: Kraljična, ko bi ti hotela z mano (zagrmi bliže in silneje).

Kraljična: Kam?

Peterček: Na svet! Pridi! Pridi! Prinesi blagor bednim! (Votlo bobnenje po vseh prostorih Matjaževega gradu. Tema.)

Alenčica: Kaj si mi storil! (Plaka in ubeži.)

Peterček: Alenčica, Alenčica, kraljična!

16.

(Z leve prihitita Čarovnik in Mesec. Prostor se za hip razsvetli. Ko odide Mesec, zopet tema).

Čarovnik: Peterček, sedaj pa hitro (ga prime za roko in ga vleče za sabo. Vsi trije odidejo. Peterček plaka. Za Čarovnikom

x

x

vstopi kralj Matjaž in najbližje spremstvo ter sedejo za mizo na svoje prejšnje prostore. Vsi so potrti in zaspani.).

Prvi vojščak: Gorje sem slutil, gorje se je zgodilo.

Drugi vojščak: In spet pred nami zeva dolga, dolga noč, ki je ne bo nikoli konca.

Tretji vojščak: A v kleti se suši po vrčih vince neizpito. (S stolpa zadoni zamolklo rog. Rdeča luč, kot v začetku.)

Kralj Matjaž: Rog naznanja, da so gosti zapustili naše dvore. Prezdriži vitezi, vojščaki moji zvesti in udani, ves moj grad — — (Kima z glavo vse niže in niže in zaspi. Prav tako spremstvo krog njega.)

Prvi vojščak: Kralj je zaspal, pa dajmo svojo pesem, bratci!

Desna grupa vojščakov:

Mi kralja Matjaža stražarji smo zvesti,
mi ga čuvamo skrbno v osrčju gore.

Leva grupa vojščakov:

Stoletja že spava tu v svoji bolesi,
ž njim udani vojščaki in vitezi spe.

Desna grupa vojščakov:

Nekoč zasijala bo velika zora,
napočil človeštvu bo veliki dan.

Leva grupa vojščakov:

Široko takrat zazijala bo gora,
s svojo vojsko prihajal kralj Matjaž bo na plan.

Desna grupa vojščakov:

Prinesel bo narodom srečo in spravo,
prinesel bo ljudstvom dobroto in mir.

Leva grupa vojščakov:

Ves svet mu prepeval bo hvalo in slavo,
vsa zemlja slavila bo radosten pir.

Desna grupa vojščakov:

A v gosto temo so še časi zastrti,
oj, kje so še zarje Matjaževih dni!

Leva grupa vojščakov:

Nikdar ne zapade trohnobi in smrti,
kdor v pesmih in pravljicah ljudskih živi.

Vsi:

Mi kralja Matjaža smo zvesti stražarji,
mi ga čuvamo skrbno v osrčju gore.
Oj, spijo še žarki Matjaževih zarij,
molčijo še pesmi visokega dne.
(Kimajo z glavo vse niže in niže in zaspe.)

Zastor.